

Huse baade ind i Kontraktfriheden og bestemt, at dette Indgreb strax skulde være gjældende og ikke alene med Hensyn til fremtidige Kontrakter. Forordningen af 27de Mai 1848 § 5 indeholder et lignende Indgreb i Kontraktfriheden, idet denne Paragraf foreskriver, at Afgiften kun maa bestemmes i Penge, Sæd eller Væxer, og tilføjer, at Pligtarbejde kun maa betinges i særegne Kontrakter ved Siden af Leimaalskontrakterne, og da ikke længere end for et Aar ad Gangen. Det var altsaa ogsaa ligesom for Husene et Indgreb i Kontraktfriheden, men denne Bestemmelse kom til at staa saaledes, at den heller ikke var indskrænket til at gjælde for Kontraktforhold, som i Fremtiden stiftes; nei, den blev tværtimod gjort gjældende ogsaa med Hensyn til allerede bestaaende Kontraktforhold. Dette skete ved Loven af 4de Juli 1850. Jeg mener ikke Loven af denne Dato om Hoberiets Afskaffelse, skjøndt den maatte ogsaa i det Mindste analogisk kunde citeres i denne Forbindelse, men jeg mener den Lov af 4de Juli 1850, der har Overskrift: „Om Afsløning af det Pligtarbejde, der forinden Kundgjørelsen af 27de Mai 1848 er betinget af Huse og Boliger paa Landet“. Hvad foreskriver da denne Lov derom? Den foreskriver, at alt Pligtarbejde, som er betinget før Udgivelsen af Loven af 27de Mai 1848 af Huse og Boliger paa Landet, skal, naar den Vedkommende ikke staar i Eierenes faste Tjeneste — det er noget Andet — af den Arbeidspligtige kunne begjæres afløst mod et aarligt billigt Vederlag. Der gives saai Loven nærmere Bestemmelser om, hvorledes dette Vederlag skal fastsættes. Altsaa ogsaa her har Lovgivningen grebet direkte ind, ikke alene ved at foreskrive Vaand med Hensyn til saadanne Kontrakter om Huse, men tillige paa den Maade, at Lovgivningen i de Tilfælde, jeg har nævnt, har foreskrevet, at disse Restriktioner, disse Indgreb for en Del skulle gjælde ogsaa med Hensyn til allerede bestaaende Kontrakter. Jeg veed ikke, om der kunde opstaa den Frygt, at der, naar man vedtog Lovforslaget, saaledes som det foreligger, skulde kunne reises Krav paa Erstatning for Arbejder og Jorantaltninger, som ere udførte for en længere Tid tilbage, og med Hensyn til hvilke hverken Brugeren eller Eieren kunde have haft nogen Anelse om, at der vilde knytte sig et Erstatningskrav dertil. Dette er ikke Lovforslagets Mening. Det, Lovforslaget gaar ud paa, er kun det, at Erstatningsbestemmelserne finde Anvendelse ogsaa paa de bestaaende Kontraktforhold med Hensyn til saadanne Arbejder, som blive udførte, efter at den

Lov, som her er foreslaaet, maatte være udførelsen. Skulde det høie Thing mene, at Lovens Udtryk fortjener at forandres noget for at udtrykke dette med fuldstændig Klarhed, saa vil dette ogsaa med et Pennestrog kunne ske. Jeg vender mig dernæst til den Indvending, som blev fremfat af den daværende, nu afdøde Indenrigsminister, at Husene efter hans Formening vilde tabe i Værdi. Med Hensyn til denne Indvending maa jeg sige nu, som jeg sagde den Gang, at jeg forstaar den ikke. Der er jo kun Tale om — og det er jo det, som Lovforslaget gaar ud paa ligesaa vel som den gjældende Lovgivning med Hensyn til Fæstebønder — at bidrage til at forsøge de paagjældende Eiendommers Værdi derved, at man sætter Brugeren i Stand til med Fornuft at anvende de dertil fornødne Bekostninger; og det, som han anvender derpaa, tager han jo ikke fra Eieren, men han tager det fra sit Eget. Det er kun, dersom han ikke lader Brugeren tilstrækkelig Tid til at høste Frugten af sit Arbejde, at Eieren skal give ham nogen Erstatning derfor, men der kommer efter Lovforslaget en Tid, tidligt efter 10 Mars Forløb, hvor Eieren, i Tilfælde af, at Brugeren skifter, uden noget som helst Vederlag faar hele den Forbedring, som Brugeren har indført, tilbage med sin Eiendom. Hvorledes der saa skulde kunne være Tale om, at Huset tabte i Værdi derved, forstaar jeg ikke. Jeg mener tværtimod, at det er soleklart, at Hensigten jo har været, at Husene skulle vinde i Værdi, og at dette bliver til Fordel baade for Brugeren og Eieren, for dem begge to tilfammen. Endnu har jeg tilbage at omtale den Indvending af den høitærede Indenrigsminister, at Lovforslaget i sin § 2 havde medoptaget Erstatning for Bygningsforetagender og deslige, selv om de vare udførte ifølge kontraktmæssigt Paalæg af Eieren. Den daværende ærede Indenrigsminister beskæftigede sig stærkt med dette Spørgsmaal, og han yttrede navnlig derom — Tidenden Sp. 1161, jeg tør med den ærede Formands Samtykke tillade mig at oplæse det, det er ikke langt —: „Naar det saaledes hedder i § 2, at Afgangen til den i § 1 hjemlede Erstatning, saavel for Bygningsforetagender og Inventarieførelser som for Grundforbedringer, indtræder, naar Fæsteren eller Leieren har udført disse ifølge kontraktmæssigt Paalæg af Eieren, kan jeg ikke se rettere, end at det i og for sig er en Urimelighed. Det er et Tilfælde, som jeg tror, de Fleste, der kjende til disse Forhold, ogsaa maa være vidende om ofte finder Sted, nemlig, at et Hus overdrages til en Mand